

## RECENZII

---

**PRIZONIERI DE RĂZBOI.  
CRONICA RĂZBOIULUI RUȘO-JAPONEZ DIN 1904-1905**

WAR PRISONERS. CHRONICLES OF THE RUSSIAN-JAPANESE  
WAR FROM 1904-1905

(autor: Simion CARP, dr. , prof. univ.)

**Iurie LARII,**  
prof. univ., dr.

**Recenzie/ Review**

Încă din cele mai vechi timpuri strămoșii noștri au apărut țara și identitatea românească, păstrând în așa fel valorile naționale pe care le-au moștenit de la străbuni. În majoritatea cazurilor au fost în situația în care se confruntau cu forțe care îi depășeau numeric, însă grație vocației militare a unor vrednici domnitori au obținut victorii strălucite asupra invadatorilor. Treptat, predecesorii noștri s-au călit în lupte și au devenit oșteni iscusiți, iar în istorie au rămas consacrate pentru totdeauna numele lor celebre: Burebista, Decebal, Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, precum și ale altor iscusiți domnitori care au luptat jertfindu-se pentru cauza națională.

Mai recent, la începutul secolului XX, românii din Basarabia, fiind sub jugul Imperiului Rus, au fost înrolați în cadrul armatei acestuia și condiționați să participe la un război care face parte din istoriografia Rusiei și a Japoniei. Referitor la acest eveniment s-a scris foarte puțin în

manualele de istorie, deși conflagrația a marcat profund nu doar populația din Basarabia, Rusia și Japonia, ci și din alte zone geografice. O parte a basarabenilor siliți să participe fără voia lor la acest război au căzut în lupte, alții au fost răniți, declarați pierduți fără veste sau capturați în prizonieratul japonez. Anume prizonierilor de război, îndeosebi celor originari din Basarabia și deținuți pe teritoriul Japoniei, este dedicată lucrarea „Prizonieri de război: cronica războiului ruso-japonez din 1904-1905”, scrisă într-o manieră inedită și cu lux de amănunte de către profesorul universitar, doctorul în drept Simion Carp.

În limitele acestui studiu complex autorul oferă informații ample cu privire la unitățile militare în cadrul cărora erau înrolați conaționalii noștri, bătăliile la care au participat, locurile unde au fost înhumați cei căzuți pe câmpul de luptă, actele lor de eroism etc. Totodată, sunt scoși în evidență militarii răniți, pierduți fără veste și capturați în prizonieratul

japonez. Pe fundalul evoluției evenimentelor se oferă date statistice cu privire la pierderile umane și fluxul de prizonieri. Este prezentată atât informația ce vizează procesul de recrutare, structura organizatorică a armatei ruse, instruirea militarilor, dotarea, corpul de ofițeri, activitatea comandamentului, armamentul, fortificațiile, serviciile secrete, cât și problemele condiționate de abuzuri, acte de corupție și de înaltă trădare în cadrul armatei ruse. Sunt descrise bătăliile terestre și cele navale, care au decis soarta războiului și au generat un flux enorm de prizonieri de război.

O parte esențială a lucrării este consacrată condițiilor de detenție asigurate prizonierilor de război în timpul aflării lor în lagărele din Japonia. De asemenea, este descris efortul depus de comunitatea internațională pentru a obliga părțile beligerante să respecte Convenția de la Haga din 1899, și anume procesul de monitorizare a evacuării rapide de pe câmpul de luptă a persoanelor capturate de părți, cu internarea lor în locuri ce le asigură securitatea și condiții umane de detenție. Sunt trecute în revistă și unele acte care vizau procesul de cooperare a părților în acordarea asistenței militarilor și civililor aflați în prizonierat, precum și asistența administrativă și tehnică pentru repatrierea prizonierilor după încheierea războiului.

Un alt aspect important al cercetării se referă la implicarea societății civile în acordarea ajutorului material pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție a prizonierilor de război. Concomitent cu alte evenimente, se descrie activitatea Crucii Roșii, a unor organizații religioase și centre sociale fondate pentru acordarea asistenței prizonierilor de război. Printre subiectele investigate se află modalitatea de implicare a guvernelor și a populației ambelor țări în acordarea ajutorului material și a asistenței morale prizonierilor de război.

Autorul a elucidat în mod fericit procesul de recrutare și mobilizare a rezerviștilor în armata rusă, pe această cale identificând, în limitele posibile, numărul basarabenilor care, fiind dispersați în diferite unități militare, au parti-

cipat la Războiul ruso-japonez din 1904-1905. Pe de altă parte, a fost constatat faptul că în perioada serviciului militar conaționalii noștri și-au păstrat autenticitatea, au menținut legătura cu pământeni lor, deseori comunicând cu ei în limba maternă. Au folosit acest mod de a comunica atât pe câmpul de luptă, cât și în timpul detenției în lagărele japoneze pentru prizonieri de război.

În premieră se fac comentarii cu privire la originea conflictelor interetnice care au avut loc în unele lagăre japoneze, când prizonierii de alte etnii au avut altercații cu cei de naționalitate rusă, în unele cazuri fiind înregistrate decese. Anume în lagărele din Japonia militarii de alte etnii au început să-și manifeste deschis nemulțumirea față de politica de expansiune a Rusiei, înaintând pretenții militarilor ruși.

Numeroasele exemple pe care le oferă autorul confirmă faptul că guvernarea japoneză a creat condiții bune pentru militarii armatei ruse aflați în prizonierat. În acest sens, atitudinea manifestată de guvernarea japoneză față de prizonieri în perioada anilor 1904-1906 a rămas în istorie ca un model de urmat pentru autoritățile altor state, care aveau în custodie persoane cărora erau obligați să le asigure condiții umane de detenție. Fiind educați în spiritul vechilor tradiții de a-și onora cuvântul dat, japonezii au respectat prevederile Convenției de la Haga din 1899, manifestând corectitudine față de militarii armatei învinse.

Multe nume ale conaționalilor noștri au fost identificate în listele persoanelor decorate cu înalte distincții militare pentru acte de eroism. În baza acestor date, precum și a altor surse documentare de valoare, autorul a reușit să sintetizeze profilul psihologic al militarului basarabean, evidențiindu-i caracterul combativ, stimulat de specificul național. Fiind descendenți ai unui neam care a purtat războaie de apărare, aceștia erau educați în baza tradițiilor militare strămoșești, fapt ce le-a permis să-și păstreze identitatea chiar și atunci când au fost înrolați în armata rusă.

Un interes deosebit prezintă elucidarea paginilor din viața veteranilor Războiului ruso-japonez din 1904-1905, grație căror a fost posibil de aflat cum aceștia au participat ulterior la luptele de pe fronturile Primului Război Mondial alături de unitățile române și cum au luptat pentru cauza națională atunci când s-au întors acasă. În plus, pe paginile lucrării sunt oferite informații importante cu privire la cei care au luptat cu bolșevicii în timpul Războiului civil din Rusia, inclusiv despre cei care au trăit în perioada instaurării regimului bolșevic în Basarabia, atunci când unii veterani au fost condamnați la moarte în baza dosarelor fabricate la comandă politică, când erau profanate mormintele, demolate monumentele istorice și lăcașele sfinte, șterse din istorie evenimente importante pentru neamul nostru, distruse exponate din muzee, documente de arhivă, organizate procese judiciare publice contra așa-numiților „dușmani ai poporului” etc. Toate acestea au avut loc concomitent cu procesul de ideologizare a subiectelor ce țin de respectivul război în scopul luptei cu oponenții politici.

Finalul lucrării reflectă informația privind edificarea unui monument, la cei 110 ani de la încheierea Războiului ruso-japonez din 1904-1905, în memoria militarilor basarabeni care au căzut pe câmpul de luptă și a celor care au luptat mai târziu pentru cauza națională, contribuind la înfăptuirea actului Unirii Ba-

sarabiei cu România pe 27 martie 1918. De asemenea, este redată situația cimitirelor din Japonia unde au fost înhumați prizonierii de război decedați în urma rănilor și a bolilor, precum și implicarea japonezilor în păstrarea monumentelor edificate în memoria militarilor armatei ruse, participanți la Războiul ruso-japonez, atitudinea corectă a poporului japonez față de trecutul istoric și deschiderea lui pentru cooperarea pe plan internațional.

Pasiunea domnului Simion Carp pentru cunoașterea și promovarea istoriei adevărate a neamului românesc, îmbinată cu documentarea profundă a multor file din viața predecesorilor noștri, inclusiv prin prisma abordării și aprecierii juridice a unor evenimente, situații sau cazuri specifice, fie că acestea se referă la un trecut mai îndepărtat, fie la o perioadă nu prea îndelungată, oferă o valoare incontestabilă lucrării „Prizonieri de război: cronica războiului ruso-japonez din 1904-1905”.

Având în vedere cele consemnate, recomand cu certitudine acest studiu inedit cu caracter interdisciplinar cercetătorilor preocupați de studierea istoriei universale, istoriei militare, psihologiei militare, istoriei universale a dreptului, dreptului internațional umanitar, dreptului execuțional penal, precum și celor interesați de aria vastă a unei problematici reflectate într-un mod de-a dreptul magistral pe paginile lucrării.